

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

รายงานการประชุม

คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม

ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓

วันศุกร์ที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ เวลา ๑๓.๓๐ น.

ณ ห้องประชุมกิจการยุติธรรม ๑ (JA๑) ชั้น ๙ อาคารรัฐประศาสนภักดี

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ

ผู้มาประชุม

๑. ศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล	ประธานอนุกรรมการ
๒. ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม
นางสาววรมน รามางกูร	อนุกรรมการ
๓. ผู้แทนสำนักงานศาลปกครอง
นางสาวสุรางคณา หิรัญวัฒนสิน	อนุกรรมการ
๔. ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด
นายสรรพัชญ์ รัชตะวราณ	อนุกรรมการ
๕. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
พันตำรวจเอกคลัง เสถียรธนะเศรษฐ์	อนุกรรมการ
๖. ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ
นางอมรรัตน์ ฤทธิพลเดช	อนุกรรมการ
๗. ผู้แทนสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
นางสาวธรรมภรณ์ ประภาสะวัตติ	อนุกรรมการ
๘. ผู้แทนสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย
นางสาวโสมนัส เจือศรีกุล	อนุกรรมการ
๙. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
นางศิริสา ไชยหมาน	อนุกรรมการ
๑๐. ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประธานอนุกรรมการให้ความเห็นชอบ
นางสาวสิริพร พิทยโสภณ	อนุกรรมการ
๑๑. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
นายวัลลภ นาคบัว	อนุกรรมการ

๑๒. นางชัตติยา รัตนติลก	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๓. นางสาวสุวดี ไทลิ่งทอง	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๔. นางประชุมภร นนทีธีระสวัสดิ์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้ไม่มาประชุม

๑. นายเดชา สังขวรรณ	ติตราชการ
๒. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	ติตราชการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นางสาวปริยานุช จริงจิตร	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒. นางสาวจิตติยา พุกเกษมธำนันท์	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๓. นางสาวรัตนาวรรณ หอมเนียม	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๔. นางสาวกัลยา ถ้ำทอง	สำนักงานกิจการยุติธรรม

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ
ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าได้อนุมัติตราชการ ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้
จำนวน ๒ ท่าน ได้แก่ นายเดชา สังขวรรณ และผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และ
นวัตกรรม

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุม
ครั้งที่ ๓/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๒

มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุม

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

๓.๑ การเปลี่ยนแปลงระบบงบประมาณวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ

ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ
กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้มีการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมขึ้น ซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ การวิจัยและการสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อให้การพัฒนาประเทศเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและ
ราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ
นวัตกรรม หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งประกอบด้วย ๖
หน่วยงาน (๑) สำนักงานรัฐมนตรี (๒) สำนักงานปลัดกระทรวง (๓) กรมวิทยาศาสตร์บริการ (๔) สำนักงานการวิจัย
แห่งชาติ (๕) สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ และ (๖) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ ส่งผลให้มีการ

/ปรับเปลี่ยน...

ปรับเปลี่ยนระบบวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ โดยปฏิรูป ๓ เรื่องสำคัญ ได้แก่ การบริหารจัดการ (Administrative Reform) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง (Regulatory Reform) และการจัดงบประมาณ (Budgeting Reform) พร้อมทั้งมีแนวทางการกำหนดนโยบายและจัดสรรทุนวิจัย โดยแบ่งผู้เกี่ยวข้องในระบบวิจัยเป็น ๔ กรอบ ได้แก่ (๑) กำหนดนโยบาย ได้แก่ สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สอวช.) (๒) กำหนดงบประมาณและบริหารกองทุน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) (๓) ให้ทุนวิจัย ได้แก่ หน่วยงานบริหารจัดการโปรแกรม (Program Management Unit : PMU) ประกอบด้วย สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร องค์การมหาชน สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข และ (๔) ทำวิจัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัย โดยกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) มีอำนาจหน้าที่ในการขับเคลื่อนระบบวิจัยและนวัตกรรมของประเทศทุกสาขาการวิจัย

การจัดสรรงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปีงบประมาณ ๒๕๖๔ - ๒๕๖๖ ประกอบด้วย ๒ แนวทาง ได้แก่

๑. Fundamental Fund ประกอบด้วย ๒ ช่องทาง คือ

๑.๑) Basic Research/Institutional Capacity

๑.๒) Basic-Function Fund

๒. Strategic Fund

• Competitive Funding

จากการปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ ทำให้การเสนอของบประมาณด้านการวิจัยและนวัตกรรมจากเดิมต้องเสนอผ่านสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เปลี่ยนเป็นเสนอผ่านสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยสำนักงานงบประมาณจะจัดสรรงบประมาณผ่านกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกองทุนฯ จะจัดสรรงบประมาณให้กับหน่วยงาน ทั้งนี้ จากการปฏิรูปดังกล่าวจะเห็นว่าหน่วยงานที่มีหน้าที่กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์และพิจารณาการจัดทำคำของบประมาณ คือ สกสว. ดังนั้น กระทรวงยุติธรรมในฐานะหน่วยงานที่ขับเคลื่อนงานด้านกระบวนการยุติธรรมได้มีหนังสือส่งถึง สกสว. เพื่อจัดส่งกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕ และประเด็นสำคัญที่สอดคล้องกับการขับเคลื่อน (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕ ให้ สกสว. ด้วยแล้วเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ต่อไป

ประเด็นอภิปราย

๑. หน่วยงานบริหารจัดการโปรแกรม (Program Management Unit : PMU) ซึ่งอยู่ภายใต้สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา (สอวช.) ประกอบด้วย สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (สนช.) สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร องค์การมหาชน (สวก.) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนากำลังคน และทุนด้านการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา การวิจัยและการสร้างนวัตกรรม (บพค.) หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (บพข.) และหน่วยบริหารและจัดการทุนวิจัยและนวัตกรรมด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) ซึ่งในแต่ละ PMU จะมีบทบาทหน้าที่เป็นหน่วยงานจัดการทุนวิจัย การติดตามและประเมินผลงานวิจัย

๒. จากการปรับเปลี่ยนการเสนอขอรับงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศจากเดิมต้องเสนอผ่านสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เปลี่ยนเป็นเสนอผ่านสำนักงานคณะกรรมการ

/ส่งเสริม...

ส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งทำให้การเสนอของบประมาณด้านการวิจัยและนวัตกรรมตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ หน่วยงานในระบบวิจัยและนวัตกรรมต้องดำเนินการจัดส่งข้อเสนอการวิจัยและจัดทำคำของบประมาณให้กับ สกสว. แผนการจัดส่งให้สำนักงานการวิจัยแห่งชาติตามอย่างเดิม

๓. แนวทางการจัดทำข้อเสนอการวิจัยเพื่อเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กำหนดให้ข้อเสนอการวิจัยที่เสนอของบประมาณต้องมีความสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๗๐ ซึ่งมีการกำหนดโปรแกรมและเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่สำคัญไว้ (Objectives and Key Results : OKRs) แต่พบว่ามีกำหนดโปรแกรมและ OKRs ด้านกระบวนการยุติธรรมยังไม่ชัดเจน จึงส่งผลให้การดำเนินงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมมีลักษณะที่ไม่บูรณาการ กระจัดกระจาย และไม่สามารถส่งผลกระทบ (Impact) ในระดับประเทศได้ ซึ่งหากมีการกำหนดโปรแกรมและ OKRs ด้านกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนขึ้นแล้ว จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายตามแผนปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมและกฎหมาย รวมถึงยังสร้างองค์ความรู้ด้านการวิจัยที่สอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ดังนั้น กระทรวงยุติธรรมในฐานะหน่วยงานที่ขับเคลื่อนงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรม จึงได้มีหนังสือส่งถึง สกสว. เพื่อจัดส่งกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ และประเด็นสำคัญที่สอดคล้องกับการขับเคลื่อน (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ ให้ สกสว. ใช้ประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔

มติที่ประชุม รับทราบ

๓.๒ รายงานความคืบหน้าชุดโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ (การป้องกันอาชญากรรมหลังเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม)

ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าจากมติที่ประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๑ ได้เห็นชอบการจัดทำชุดโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ (การป้องกันอาชญากรรมหลังเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม) พร้อมทั้งให้ฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการตามแนวทางการขับเคลื่อนชุดโครงการวิจัยต่อไป

ในการนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้รายงานความคืบหน้าการดำเนินงานชุดโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ ดังนี้

๑. โครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ ได้รับสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) จำนวนทั้งสิ้น ๒๔,๒๐๐,๐๐๐ บาท (ยี่สิบสี่ล้านสองแสนบาทถ้วน) มีระยะเวลาดำเนินการภายใน ๑ ปี ๘ เดือน เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ มีที่ปรึกษาโครงการวิจัยประกอบด้วย ๑) ศาสตราจารย์พิเศษวิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ๒) ศาสตราจารย์สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล ๓) นายวัลลภ นาคบัว ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม โดยมีนางอุษา จันทลอยบุญเปี่ยม ผู้อำนวยการกองนโยบายและประสานแผนกระบวนการยุติธรรม เป็นหัวหน้าแผนกิจกรรม ซึ่งโครงการวิจัยย่อยภายใต้โครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ ทั้ง ๑๐ โครงการ เป็นการดำเนินการวิจัยร่วมกับสถาบันการศึกษา โดยกำหนดให้มีระยะเวลาดำเนินการ ๒๗๐ วัน นับตั้งแต่ลงนามสัญญาให้ทุน แบ่งการส่งงานเป็น ๔ งวดงาน มีกำหนดแล้วเสร็จในเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๓ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาางวดที่ ๒ โดยผู้ตรวจสอบทางวิชาการ

๗๒. โครงการ...

๒. โครงการวิจัยย่อยภายใต้โครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ จำนวน ๒ โครงการ ได้แก่ ๑) การพัฒนาโปรแกรมบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผ่านกีฬา ๒) การนำร่องเพื่อพัฒนามาตรฐานเรือนจำและโปรแกรมบำบัดแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดทางเพศเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ ได้รับสนับสนุนทุนจากจากสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ) จำนวนทั้งสิ้น ๔,๓๗๐,๐๐๐ บาท (สี่ล้านสามแสนเจ็ดหมื่นบาทถ้วน) มีระยะเวลาดำเนินการภายใน ๑๘ เดือน เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๔ โดยมีนางชัตติยา รัตนติลก ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ ซึ่งเป็นการดำเนินการวิจัยร่วมกับสถาบันการศึกษา โดยกำหนดให้มีระยะเวลาดำเนินการ ๔๕๐ วัน นับตั้งแต่ลงนามสัญญาจ้างที่ปรึกษา แบ่งการส่งงานเป็น ๕ งวดงาน มีกำหนดแล้วเสร็จในเดือนมีนาคม ๒๕๖๔ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาางวดที่ ๑ โดยกรรมการตรวจรับพัสดุว่าด้วยการจ้างที่ปรึกษา

● ประเด็นอภิปราย

๑. การดำเนินการจัดทำชุดโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ (การป้องกันอาชญากรรมหลังเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม) ได้มีการนำผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ที่ปฏิบัติงาน (Stakeholder) ที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยอื่นๆ เข้าร่วมในการศึกษาวิจัยด้วย ซึ่งทำให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน ดังนี้ (๑) นักวิจัยสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย (๒) Stakeholder มีความเข้าใจรายละเอียดการปฏิบัติงาน และสามารถถ่ายทอดให้กับทีมวิจัยได้เป็นอย่างดี (๓) Stakeholder สามารถนำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปพัฒนาแนวทางการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

๒. เพื่อให้รายงานการวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เห็นควรให้ฝ่ายเลขานุการนำร่างรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์จัดส่งให้คณะอนุกรรมการเพื่อให้ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้วย ก่อนจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

มติที่ประชุม รับทราบ มอบหมายฝ่ายเลขานุการจัดส่งร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ให้อนุกรรมการฯ ร่วมให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ก่อนจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

๔.๑ กรอบการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ได้มีการประชุมคณะอนุกรรมการฯ จำนวน ๔ ครั้ง โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

๑. การจัดทำชุดโครงการวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามแนวทางการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งแบ่งเป็น ๓ กรอบ ได้แก่

๑.๑ การป้องกันอาชญากรรมก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม (ชุดโครงการวิจัย เพื่อป้องกันกลุ่มเสี่ยงที่จะก่ออาชญากรรม) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันกลุ่มเสี่ยงที่จะก่ออาชญากรรมและไม่เกิดเป็นผู้กระทำผิดรายใหม่

๑.๒ การป้องกันอาชญากรรมระหว่างเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม (ชุดโครงการวิจัย เพื่อการหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากฎหมาย/มาตรการ/วิธีการ เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้โทษจำคุกกับผู้กระทำผิด

โดยฝ่ายเลขานุการฯ ได้ดำเนินการพัฒนาชุดโครงการวิจัย (ชุดโครงการวิจัยเพื่อป้องกันกลุ่มเสี่ยงที่จะก่ออาชญากรรมและชุดโครงการวิจัยเพื่อการหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม) และจัดทำข้อเสนอชุดโครงการวิจัยดังกล่าว เสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาและประเมินผลงานวิจัยของกระทรวงยุติธรรม และจัดส่งข้อเสนอดังกล่าวไปยัง สกสว. เพื่อพิจารณาเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เรียบร้อยแล้ว

๑.๓ การป้องกันอาชญากรรมหลังเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม (ชุดโครงการวิจัย เพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ) มีเป้าหมายการวิจัยเพื่อลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ โดยคณะอนุกรรมการฯ ได้มีมติเห็นชอบให้ดำเนินการและขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการศึกษาวิจัย

๒. แนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้มีการจัดทำแนวทางการนำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปใช้ประโยชน์ (Guideline) เพื่อกำหนดแนวทางการนำงานวิจัยที่แล้วเสร็จให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์ โดยผลงานวิจัยที่จะสามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรมนั้น จะต้องเป็นผลงานวิจัยที่ดี มีคุณภาพ ตรงต่อความต้องการของหน่วยงาน และต้องส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง (Impact) ทั้งนี้ ในการประชุม กพยช. ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๒ ได้มีมติรับทราบแนวทางดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้เรียนให้ที่ประชุมทราบว่าเพื่อขับเคลื่อนผลการดำเนินงานของอนุกรรมการฯ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จึงได้กำหนดแผนและวาระการประชุมไว้จำนวน ๓ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ (ก.พ. ๖๓)

วาระเพื่อพิจารณา ๑. กรอบดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๒. แผนการขับเคลื่อนแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ (พ.ค. ๖๓)

วาระเพื่อพิจารณา ๑. แผนการขับเคลื่อนแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (ต่อเนื่อง)

ครั้งที่ ๓/๒๕๖๓ (ส.ค. ๖๓)

วาระเพื่อพิจารณา ๑. ข้อเสนอจากผลการวิจัยภายใต้ชุดโครงการวิจัยด้านลดการกระทำผิดซ้ำ

ประเด็นอภิปราย

๑. กระทรวงยุติธรรมได้จัดส่งข้อเสนอการวิจัยของกระทรวงยุติธรรมเพื่อเสนอของบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยเสนอขอของบประมาณ

/ภายใต้...

ภายใต้แผนงาน “การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรม” ประกอบด้วย ๒ ชุดโครงการวิจัย (ชุดโครงการวิจัยเพื่อป้องกันกลุ่มเสี่ยงที่จะก่ออาชญากรรมและชุดโครงการวิจัยเพื่อการหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม) และ ๑๒ โครงการวิจัยเดี่ยว รวมงบประมาณทั้งสิ้น ๗๒,๗๒๓,๑๖๐ บาท (เจ็ดสิบล้านเจ็ดแสนสองหมื่นสามพันหนึ่งร้อยหกสิบบาทถ้วน) และได้มีการจัดลำดับความสำคัญ (Priority) ของข้อเสนอการวิจัยไปแล้ว

๒. ผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ ทุกเรื่องจะมีการรายงานและเสนอผ่านคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรม (กพยช.) เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนต่อไป ทั้งนี้ ในส่วนของกระทรวงยุติธรรมจะมีการขับเคลื่อนแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ผ่านคณะกรรมการพิจารณาและประเมินผลงานวิจัยของกระทรวงยุติธรรมด้วย

๓. การขับเคลื่อนแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ควรมีการกำหนดวิธีการโดยให้มีการเชื่อมโยงกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมด้วย

มติที่ประชุม เห็นชอบ กรอบการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ตามที่ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

● แผนการขับเคลื่อนแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าจากมติที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ครั้งที่๓/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๒ เห็นชอบการจัดทำแนวทางการนำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปใช้ประโยชน์ (Guideline) เพื่อใช้ขับเคลื่อนงานวิจัยไปสู่การพัฒนาปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม พร้อมทั้งมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ นำข้อเสนอแนะจากที่ประชุมไปปรับปรุงแนวทางฯ ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น แล้วนำกลับมารายงานคณะอนุกรรมการฯ ทราบในครั้งต่อไป

ในการนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ดำเนินการปรับปรุงแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ตามมติดังกล่าว โดยการกำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) เพิ่มเติมเข้าไปในแนวทางการนำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปใช้ประโยชน์ และได้นำเสนอในการประชุมคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๒ ทราบด้วยแล้ว พร้อมทั้งได้ดำเนินการศึกษาแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ของหน่วยงานด้านการวิจัย สามารถสรุปได้ ดังนี้

๑. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้แบ่งการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย เป็น ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ ๒) การใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย สาธารณะ ๓) การใช้ประโยชน์เชิงชุมชน และพื้นที่ ๔) การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ซึ่งมีการส่งเสริมและผลักดันให้มีการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง

๒. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ได้แบ่งการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย เป็น ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) การใช้ประโยชน์ด้านนโยบาย ๒) ด้านสาธารณะ ๓) ด้านพาณิชย์ ๔) ด้านชุมชนและพื้นที่ และ ๕) ด้านวิชาการ ซึ่งมีการส่งเสริมและผลักดันให้มีการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ผ่านรูปแบบ/วิธีการต่าง ๆ เช่น การตีพิมพ์เผยแพร่ทางวิชาการในรูปแบบของรายงานฉบับสมบูรณ์หรือบทความ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ

ในการ...

สถานการณ์และการดำเนินงานตามแนวทางการนำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไป

	ผู้ให้ทุน	นักวิจัย	ทีม
ก่อนการวิจัย	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดเกณฑ์การพิจารณาข้อเสนอการวิจัย - กำหนดประเด็นสำคัญในการขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ให้ สทท. เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย <p>ข้อจำกัด ไม่มีประเด็นด้านกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจน</p> <p>ข้อเสนอ ควรมีการจัดส่งประเด็นการวิจัย หรือ Flag ship ด้านกระบวนการยุติธรรมให้ สทท. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ร่วมจัดทำโครงการวิจัย - มีแผนการนำงานวิจัยเมื่อเสร็จแล้วส่งไปทำการปฏิบัติที่ชัดเจน 	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วม - กำหนดในการวิจัยและแผนเมื่อแล้วเสร็จไป - สทท. มีการนำผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ TOR โครงการ <p>ข้อเสนอ จัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>
ระหว่างการวิจัย	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดให้มีคณะกรรมการ/ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบคุณภาพงานวิจัย - การควบคุมคุณภาพงานวิจัย * วช. มีการติดตามรายไตรมาส และกำหนดให้มีผู้ตรวจจอบทวิชาการ * สทท. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับ และ Peer Review 	<ul style="list-style-type: none"> - รายงานความก้าวหน้าต่อผู้ให้ทุนตามกำหนดเวลา - มี Project Management รับผิดชอบการบริหารจัดการชุดโครงการวิจัย <p>ข้อเสนอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - นักวิจัยควรมีองค์ความรู้ด้านระเบียบวิธีวิจัยควบคู่ไปกับทักษะด้านการบริหารโครงการวิจัย - พัฒนาศักยภาพอบรมนักวิจัยในกระบวนการยุติธรรม - ส่งเสริมจริยธรรมนักวิจัยและความสำคัญของวิจัยไม่牟ประโยชน์ - การดำเนินการนำเสนอผลงานวิจัยในรูปแบบคลิปวิดีโอ และการส่งงานวิจัยให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - มีการนำผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ผู้ตรวจจอบทวิชาการ และเป็นนักวิจัยร่วม <p>ข้อเสนอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมคำนิยมและทัศนคติในการให้ความ - การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างแผนก/ผลงานวิจัย
หลังการวิจัย	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดให้มีการนำผลงานวิจัยในรูปแบบของ Infographic หรือ One Concept Paper - กำหนดให้เขียนบทความวิจัยเพื่อเผยแพร่ผ่านวารสารวิชาการ <p>ข้อจำกัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - การนำเสนองานวิจัยผ่าน Website ยังไม่มีการรวบรวมงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะ - นักวิจัยไม่ทราบถึงแหล่งฐานข้อมูลวารสาร และเวทีวิชาการในการนำเสนอผลงานวิจัยทั้งของไทยและต่างประเทศ - การจัดทำฐานข้อมูลการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อการรวบรวมงานวิจัยของกระทรวงยุติธรรมเท่านั้น 	<ul style="list-style-type: none"> - นักวิจัยยังขาดการนำเสนอที่ในการจัดทำบทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary) หรือ Infographic หรือ One Concept Paper หรือคลิปวิดีโอที่สามารถเข้าใจได้ง่าย - ผลงานวิจัยที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับนโยบายหรือนโยบายของหน่วยงานผู้บริหาร รวมทั้งไม่ทันต่อสถานการณ์ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบัน - การดำเนินงานวิจัยใช้ระยะเวลาค่อนข้างนาน ทำให้ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยไม่ทันต่อความต้องการของผู้บริหารหรือการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น <p>ข้อจำกัด</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มีแนวทางเพื่อผลักดันแนวทางที่ได้จากการ <p>ข้อจำกัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - รูปแบบงานวิจัยในปัจจุบันยังไม่เป็นลักษณะองค์การ หรือ Stakeholder จึงทำให้ไม่เกิด - กระบวนการรายงาน/ส่งต่อข้อเสนอของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่มีความชัดเจน

ในการประชุมครั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้เสนอแนวทางการนำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปใช้ประโยชน์ในช่วงหลังการวิจัยเสร็จสิ้น ประกอบไปด้วยแนวทาง ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การนำเสนองานวิจัย (Hard Copy) ซึ่งมีข้อจำกัดในการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ การนำเสนองานวิจัยผ่าน Website ทางวิชาการต่างๆ ในปัจจุบันยังไม่มีกรรวบรวมงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะ แต่เป็นการรวบรวมงานวิจัยในภาพรวมของด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และกฎหมาย

๒. การเผยแพร่งานวิจัย ซึ่งมีข้อจำกัดในด้านการจัดทำวารสารด้านกระบวนการยุติธรรมมีจำนวนน้อย และยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก ซึ่งวารสารวิชาการโดยส่วนใหญ่เป็นวารสารทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และกฎหมาย ซึ่งหัวข้อด้านกระบวนการยุติธรรมเป็นเพียงส่วนหนึ่งของวารสารเท่านั้น และงานประชุมสัมมนาวิชาการที่เป็นเวทีเฉพาะด้านกระบวนการยุติธรรมยังมีค่อนข้างน้อย

๓. การส่งต่องานวิจัยให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ซึ่งมีข้อจำกัดด้านงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมจำนวนมากที่ยังไม่มีการนำงานวิจัยนั้นๆ มาทบทวนวิเคราะห์เนื้อหาองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเพื่อนำไปสู่การนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

๔. การนำเสนอผลงานวิจัยให้กับผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ซึ่งมีข้อจำกัด โดยเป็นเพียงการส่งเอกสารรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ให้กับผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ยังไม่ชัดเจนแนวทางในการนำเสนอในรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ที่ทำให้ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ได้รับทราบและให้ความสำคัญกับงานวิจัย

ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนการนำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปใช้ประโยชน์ (หลังการวิจัย) ฝ่ายเลขานุการฯ ได้จัดทำข้อเสนอให้คณะอนุกรรมการฯ พิจารณา ดังนี้

/๑) ให้สำนักงาน...

๑. ให้สำนักงานกิจการยุติธรรมเป็นหน่วยงานกลางในการรวบรวมงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมเพื่อเผยแพร่ผ่าน Website และกำหนดให้มีการรวบรวมงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะ รวมทั้งเป็นผู้ดำเนินการติดตามการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

๒. ส่งเสริมให้หน่วยงานที่มีการจัดประชุมสัมมนาวิชาการให้ความสำคัญและกำหนดให้มีหัวข้อด้านกระบวนการยุติธรรมเป็นหัวข้อหลักในการประชุมสัมมนา หรือมีการจัดเวทีการประชุมสัมมนาวิชาการด้านกระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะ

๓. จัดทำฐานข้อมูลการนำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปใช้ประโยชน์เพื่อให้ความครอบคลุมถึงงานวิจัยของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ด้วย

๔. การจัดทำแผนการจัดกิจกรรมสัญจร โดยอ้างอิงจากฐานข้อมูลการนำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปใช้ประโยชน์ เพื่อให้การเผยแพร่งานวิจัยมีความเหมาะสมกับหน่วยงานและครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายโดยจัดกิจกรรมสัญจร ปีงบประมาณละ ๒ ครั้ง

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้ร่วมกันอภิปราย โดยสามารถแบ่งประเด็นการอภิปรายได้ ดังนี้

๑. แนวทางการนำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปใช้ประโยชน์

๑.๑ การนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (หลังการวิจัย) ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน ได้แก่

๑) การนำเสนอ (Hard copy) ๒) การเผยแพร่ โดยการจัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และการเผยแพร่ผ่านเวทีประชุมสัมมนาให้กับบุคคลที่มีความสนใจ ๓) การส่งต่อให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder) ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ (๑) ภายในกระทรวงยุติธรรม (๒) หน่วยงานภายนอกกระทรวงยุติธรรม เช่น ศาล อัยการ ตำรวจ รวมไปถึง NGOs ที่เป็นองค์กรในการขับเคลื่อนการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม เป็นต้น ๔) การกำหนดนโยบาย โดยเป็นการจัดกิจกรรมสัญจรเพื่อนำเสนอผลงานให้กับผู้บริหารหรือผู้กำหนดนโยบาย โดยทั้ง ๔ ขั้นตอนดังกล่าว ควรจะมีการกำหนดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในงานวิจัย ตั้งแต่ระดับผู้บริหารไปจนถึงผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งการมีส่วนร่วมในงานวิจัยจะสามารถนำไปสู่การปรับ Mindset ของผู้ปฏิบัติงานและนำไปสู่การพัฒนากระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถปรับเปลี่ยนแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ทั้ง ๔ ขั้นตอนได้ตามความเหมาะสม โดยเป็นการดำเนินการทั้งหมดหรือขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งก่อนก็ได้ โดยมีการเทียบเคียงกับการดำเนินงานของหน่วยงานด้านการวิจัยอื่นๆ ได้แก่ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นต้น ทั้งนี้ อาจพิจารณาถึงการนิยามของคำว่า “การส่งต่อ” หรืออาจปรับใช้คำอื่นที่แสดงถึงกระบวนการในการส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้ชัดเจนขึ้น

๑.๒ การจัดทำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรม ไม่ควรให้ความสำคัญในการกำหนดคณะกรรมการ/ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบคุณภาพงานวิจัยเท่านั้น แต่ควรมุ่งเน้นการสร้างแรงจูงใจให้คนทำงานวิจัยมีความต้องการและความมุ่งมั่นในการทำงานวิจัยที่มีคุณภาพและสามารถแก้ปัญหาด้านกระบวนการยุติธรรมของประเทศได้

๑.๓ การจัดฝึกอบรม (Training Program) ในหน่วยงานต่างๆ เช่น การอบรมของศาล อัยการ ตำรวจ เป็นต้น ควรมีการนำแนวคิด/กิจกรรมใหม่ๆ เพิ่มเติมในหลักสูตรของการฝึกอบรมที่นอกเหนือจากการอบรมด้านวิชาชีพ

๑.๔ นอกจากการจัดกิจกรรมวิจัยสัญจรเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยให้นำไปสู่การกำหนดนโยบายและเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด (Legitimization) แล้ว ยังสามารถใช้วิธีการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบาย ซึ่งประกอบไปด้วยผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ (Policy idea) เพื่อพิจารณาและกำหนดนโยบายต่างๆ ในการพัฒนาประเทศ หากนโยบายนั้นๆ มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานใด ให้ผู้แทนจากหน่วยงานนั้น ผลักดันและขับเคลื่อนให้นำไปสู่การกำหนดนโยบายระดับประเทศต่อไป

๑.๕ การเผยแพร่ผลงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมให้กลุ่มเป้าหมายต่างๆ ได้แก่ หน่วยงานภาคเอกชน NGOs และประชาชน ให้สามารถเข้าถึง เข้าใจได้ง่าย และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม ควรต้องมีรูปแบบ/กิจกรรมการนำเสนองานวิจัยที่น่าสนใจ เช่น มีการจัดทำเป็นรูปแบบคลิปวิดีโอ, Infographic, One Concept Paper, การจัดกิจกรรมวิจัยสัญจร, การจัดกิจกรรม Workshop และการเสวนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เป็นต้น เพื่อทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความตระหนัก และสร้างแรงจูงใจในการให้ความสำคัญกับการจัดทำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรม รวมไปถึงหากงานวิจัยใดตรงกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เป็นประเด็นทางสังคมที่สำคัญ (Hot Issue) สามารถนำเสนองานวิจัยผ่านการแถลงข่าวเพื่อทำให้ประชาชนให้ความสนใจ และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน โดยสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) มีสื่อมวลชนซึ่งสามารถให้ความร่วมมือกับหน่วยงานในการนำเสนอข่าวที่เป็นประเด็นทางสังคมร่วมกันได้ อีกทั้ง ในปัจจุบันการจัดทำงานวิจัยในรูปแบบ Policy Paper เป็นรูปแบบงานวิจัยที่นำองค์ความรู้ที่ได้มีการศึกษาวิจัยไว้แล้ว รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อเสนอทางนโยบายที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาได้อย่างทันสถานการณ์ ซึ่งถือเป็นช่องทางหนึ่งที่สามารถผลักดันการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้

๑.๖ ส่งเสริมให้ Stakeholder มีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัยทุกขั้นตอน ซึ่งนอกจากเป็นการทำให้การเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องเป็นไปได้ง่ายขึ้นแล้ว ยังทำให้ Stakeholder รู้สึกถึงความไว้วางใจ (Commitment) และให้ความสำคัญกับงานวิจัยดังกล่าวและขับเคลื่อนงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติต่อไป อีกทั้ง การกำหนดกลุ่ม Stakeholder ควรมีความครอบคลุมในทุกกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน NGOs และภาคประชาชน เพื่อให้งานวิจัยสามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึงและเป็นรูปธรรม

๑.๗ ในปัจจุบันการสนับสนุนให้มีการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบายสามารถดำเนินการโดยผ่านกลไกของคณะกรรมการต่างๆ ที่มีหน้าที่พิจารณา สอบสวน หรือการศึกษาเรื่องใดๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ โดยนักวิจัยสามารถนำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องในรูปแบบของ Infographic, Policy Brief และคลิปวิดีโอ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการต่างๆ เหล่านี้ได้ เช่น การนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยผ่านสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ซึ่งทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานในภาพรวมของแต่ละสภา ทั้งในระดับคณะกรรมการ และในระดับสมาชิกสภา ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดนโยบายให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๑.๘ ควรมีหน่วยงานกลางในการจัดทำฐานข้อมูล (Data Base) งานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมเพื่อเผยแพร่ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น Website ห้องสมุด เป็นต้น โดยอาจมีการจัดตั้งเป็นคณะทำงานโดยประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงาน บรรณารักษ์ห้องสมุด ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้าน Data Science หรือผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ มาร่วมกันดำเนินการเพื่อจัดทำฐานข้อมูลด้านกระบวนการยุติธรรมที่กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงได้ง่าย รวมไปถึงการรวบรวมประเด็นการศึกษาค้นคว้าที่หน่วยงานมีความต้องการให้มีการศึกษาวิจัย เพื่อให้ นักวิจัยสามารถดำเนินการวิจัยได้ตรงต่อความต้องการของหน่วยงาน และหน่วยงานสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

๑.๙ การเผยแพร่รายงานวิจัยนอกจากจะเป็นการเผยแพร่รายงานวิจัยภายในประเทศแล้ว ยังสามารถนำงานวิจัยไปเผยแพร่ในเวทีการประชุมระหว่างประเทศได้ เช่น สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ) ได้มีการดำเนินการยกย่องข้อดีต่างๆ (Solution) ตามนโยบายของรัฐบาลไทย โดยใช้ข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนและอ้างอิงในการยกย่องข้อดีดังกล่าวด้วย โดยทำที่สุดข้อดีดังกล่าวก็จะนำมาบังคับใช้ในประเทศไทยต่อไป อาทิ ข้อกำหนดกรุงเทพฯ (Bangkok Rules) เป็นต้น

๑.๑๐ การพัฒนากระบวนการยุติธรรมโดยการให้ภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาคส่วนเอกชน NGOs และภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ จะเป็นการส่งเสริมให้การพัฒนากระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดย TIJ ได้มีการจัดกิจกรรมโดยทดลองให้ Programmer นำฐานข้อมูลจาก Website ของสำนักงาน ป.ป.ช. และศาลฎีกา เพื่อนำข้อมูลด้านการทุจริตคอร์รัปชันมาทำการวิเคราะห์ (Data Analysis) โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งทำให้ได้ข้อสรุปและข้อเสนอทางนโยบายได้อย่างชัดเจนด้วยระยะเวลาที่จำกัด

๑.๑๑ ควรมีการนำเสนอภาพความเชื่อมโยงแนวทางการนำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปใช้ประโยชน์ ตั้งแต่กระบวนการก่อนการวิจัย ระหว่างการวิจัย และหลังการวิจัย

๑.๑๒ การจัดทำแนวทางการนำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปใช้ประโยชน์ (หลังการวิจัย) ควรมีการกำหนดระยะเวลา (Timeline) และเป้าหมายของการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน เพื่อทำให้เกิดการขับเคลื่อนการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม

๒. ประเด็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาแนวทางการนำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปสู่การใช้ประโยชน์

๒.๑ การประเมินผลงานวิจัยเพื่อนำไปสู่การนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ต้องมีการประเมินผล ๓ ระยะ ได้แก่ การประเมินผลก่อนการวิจัย การประเมินผลระหว่างการวิจัย การประเมินผลหลังการวิจัย โดยหากมุ่งเน้นตั้งแต่ในส่วนของการประเมินผลก่อนการวิจัย โดยการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยที่ตรงต่อความต้องการของหน่วยงานเพื่อให้สามารถนำงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ได้นั้น ยังต้องมีการพิจารณาเพิ่มเติมด้วยว่าหากโครงการวิจัยดังกล่าวดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะเป็นการกลั่นกรองโครงการวิจัยที่จะได้รับงบประมาณ รวมไปถึงลดความเสี่ยงของโครงการวิจัยที่จะไม่นำไปใช้ประโยชน์อีกทางหนึ่งด้วย

๒.๒ การดำเนินการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ จะมีผลผลิต (Output) ที่เป็นรูปธรรมและชัดเจน แต่ในการดำเนินการวิจัยด้านสังคมและกฎหมาย จะมีผลผลิต (Output) ที่เป็นนามธรรมหรือยังไม่เห็นผลในทันที ซึ่งปัจจัยที่จะสนับสนุนให้การดำเนินการวิจัยด้านสังคมและกฎหมายมีผลผลิตที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมคือ กำหนดให้ผู้บริหารหรือเจ้าของทุนต้องมีหน้าที่ในการนำเสนอผลงานวิจัย (Saleman) ให้กับผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายได้รับทราบ เข้าใจและเห็นความสำคัญของผลงานวิจัย เพื่อนำไปสู่การผลักดันผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ด้วย เช่น นักวิจัยได้นำเสนอแนวคิดให้กับผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย สำหรับการสนับสนุนให้ผู้พันโทชทุกคนมีงานทำ โดยใช้วิธีการจัดตั้งหน่วยธุรกิจ (Business Unit) เพื่อให้พันโทชได้มีการฝึกวิชาชีพ และเป็นกำลังในการผลิตเพื่อสร้างรายได้ให้กับเรือนจำโดยมีส่วนแบ่งให้กับนักโทษ หากผู้บริหารหรือผู้กำหนดนโยบายเห็นถึงความสำคัญ ก็จะสามารถผลักดันแนวคิดและสนับสนุนให้มีการดำเนินการวิจัยดังกล่าวต่อไป

๒.๓ ศาสนาพุทธธรรม มีแนวทางการเผยแพร่งานวิจัย ดังนี้

๒.๓.๑ ห้องสมุดศาสนาพุทธธรรมในปัจจุบันมีนโยบายในการให้ความสำคัญกับการให้บริการแบบ E-Book รวมไปถึงมีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับมหาวิทยาลัยต่างๆ มากกว่า ๑๐ แห่ง และยังมีนโยบายในการขยายการเชื่อมโยงไปยังมหาวิทยาลัยอื่นๆ ต่อไป

๒.๓.๑ สถาบันวิจัยและพัฒนาที่พัฒนาศักดีจะนำผลงานวิจัยที่ตรงกับนโยบายของผู้บริหารในหัวเวลานั้นๆ มานำเสนอและสนับสนุนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน รวมถึงศาสนาพุทธธรรมจะมีการคัดเลือกศาลที่มีแนวทางการปฏิบัติงานที่ดีที่สุด (Best Practice) จากศาลทั่วประเทศ ทั้งในด้านการให้บริการประชาชน การอำนวยความสะดวก การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม เช่น วิธีการส่งหมายศาล การเพิ่มช่องทางโดยการใช้ QR code ในการให้พยานตอบกลับการเข้าร่วมการให้ปากคำในชั้นศาล เป็นต้น เพื่อนำมาเป็นตัวอย่างและประชาสัมพันธ์ให้ศาลทั่วประเทศนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

๒.๔ ประเทศไทยมียุทธศาสตร์ชาติที่ให้ความสำคัญด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม เพื่อนำมาสู่การสนับสนุนและขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยแนวทางการจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยจะมุ่งเน้นงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ซึ่งจะมีผลผลิต (Output) ที่เป็นรูปธรรมและชัดเจน มากกว่าการจัดทำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมซึ่งเป็นการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ ซึ่งมีผลผลิต (Output) ที่เป็นนามธรรมหรือยังไม่เห็นผลในทันที จากทิศทางการจัดสรรงบประมาณดังกล่าวทำให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) ได้มีการปรับเปลี่ยนแนวทางในการจัดทำงานวิจัยจากการจัดทำงานวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ ที่มุ่งเน้นการป้องกันอาชญากรรม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเท่านั้น แต่ในปัจจุบัน หน่วยงานภายใต้ สตช. ได้มีการจัดทำงานวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์มากขึ้น เช่น สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ (สพฐ.) โรงเรียนนายร้อยตำรวจ สถาบันนิติเวชวิทยา โรงพยาบาลตำรวจ เป็นต้น ซึ่งการจัดทำงานวิจัยดังกล่าวทำให้เห็นถึงเป้าหมาย และผลผลิต (Output) ที่เป็นรูปธรรมและสามารถนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้จริง จึงส่งผลให้ สตช. ได้รับการจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยเพิ่มมากขึ้น

๒.๕ แนวทางการจัดทำงานวิจัย สามารถแบ่งแนวทาง ได้ดังนี้

๒.๕.๑ แนวทางการจัดทำงานวิจัยด้านกฎหมาย โดยอ้างอิงตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ แบ่งได้ ๒ ประเภท คือ

(๑) การจัดทำงานวิจัยด้านกฎหมายใหม่ โดยก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบและครบถ้วนตามแนวทางการจัดทำร่างกฎหมาย เช่น ความคุ้มค่า ต้นทุน เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าควรจะมีการตรากฎหมายดังกล่าวหรือไม่ และควรมีรูปแบบอย่างไร

(๒) การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายที่ได้มีการประกาศใช้ไปแล้ว โดยให้ประเมินว่าการบังคับใช้กฎหมายได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ของการตราภาษะนั้นมากน้อยเพียงใด คุ้มค่ากับภาระที่เกิดขึ้นแก่รัฐและประชาชนหรือไม่ หรือมีผลกระทบอื่น อันก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนหรือไม่ เพียงใด โดยการประเมินจะต้องมีการดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ในทุกๆ ๕ ปี

โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายในแต่ละฉบับควรมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ เพื่อให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

๒.๕.๒ แนวทางการจัดทำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรม ซึ่งให้ความสำคัญกับการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ โดยคำนึงจากกลุ่มเป้าหมายที่จะนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ซึ่งประกอบไปด้วยผู้กระทำผิด ผู้เสียหาย และประชาชน/สังคมทั่วไป โดยมีเป้าหมายในการในการจัดทำงานวิจัย ได้แก่ Good Life Model, Health care เป็นต้น

๒.๖ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้มีการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนด้านการวิจัยของประเทศ โดยผ่านแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ SDGs ซึ่งมีระบบ eMENSCR เป็นระบบในการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ โดยกำหนดให้แต่ละหน่วยงานจะต้องเป็นผู้ดำเนินการรวบรวมและจัดทำรายละเอียดข้อมูล แผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และแผนปฏิรูปประเทศ ดังนั้น หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสามารถรวบรวมและจัดทำรายละเอียดของข้อมูลแผนงาน/โครงการที่มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และแผนปฏิรูปประเทศเพื่อเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลของ eMENSCR ได้เพื่อให้เกิดความครอบคลุมและเป็นฐานข้อมูลกลางของประเทศได้ต่อไป

๒.๗ แนวทางการจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยในรูปแบบที่เรียกว่า Block Grant และ Multi – year Budgeting ซึ่งเป็นการจัดสรรงบประมาณเป็นวงเงินรวม ให้หน่วยงานสามารถบริหารงบประมาณได้อย่างอิสระ ยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ แผนงานสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องจนบรรลุผลสำเร็จ เพื่อตอบโจทย์วิจัยที่เป็นวาระสำคัญของประเทศ โดยการจัดสรรงบประมาณ ๑ – ๓ ปี ต่อเนื่อง โดยต้องมีการวางแผนการดำเนินงานในแต่ละปีที่แตกต่างกัน รวมถึงต้องมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น ในการจัดทำชุดโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ โดยการดำเนินงานในปีที่ ๑ การศึกษาวิจัยจะทำให้ได้ผลผลิต (Output) ของโครงการ ในปีที่ ๒ จะต้องเป็นการนำไปทดลองใช้ (Sandbox/Pilot) และในปีที่ ๓ มีการจัดทำ Action Plan พร้อมกำหนดเป้าหมายของโครงการเป็นตัวชี้วัดที่ชัดเจน เช่น กำหนดว่าจำนวนผู้กระทำผิดซ้ำลดลงร้อยละ ๑๐ และสามารถกลับไปดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข เป็นต้น

มติที่ประชุม: เห็นชอบแผนการขับเคลื่อนแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (กระบวนการหลังการวิจัย) โดยมอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ ดังนี้

๑. ปรับปรุงแผนการขับเคลื่อนฯ ตามข้อสังเกตของที่ประชุม โดยเพิ่มเติมรูปแบบ/กิจกรรมการนำเสนองานวิจัยที่น่าสนใจ เช่น การจัดทำ Policy Brief การจัดกิจกรรม Workshop การเสวนา ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย นอกจากนี้ควรคำนึงถึงการกำหนดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในงานวิจัยมากขึ้น ทั้งหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน NGOs และภาคประชาชน

๒. นำเสนอภาพความเชื่อมโยงแนวทางการนำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปใช้ประโยชน์ ตั้งแต่กระบวนการก่อนการวิจัย ระหว่างการวิจัย และหลังการวิจัย

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่นๆ
ไม่มี

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๐๐ น.

(นางประชুমกร นนท์ธีระสวัสดิ์)
นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้จัดรายงานการประชุม

(นางสาวสุวดี ไหลพิงทอง)
นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้จัดรายงานการประชุม

ชัตติยา รัตน์ดิลก .

(นางชัตติยา รัตน์ดิลก)
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม
อนุกรรมการและเลขานุการ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม